#PREMA POLITIČKOJ ORIJENTACIJI, VEĆINA UČENIKA, 57,4 POSTO, SMJEŠTA SE U CENTAR, DOK SE 27,1 POSTO IZJAŠNJAVA DESNO ORIJENTIRANIMA, A 15,6 POSTO LIJEVO#

Formalno obrazovanje sve više gubi bitku s vršnjacima i društvenim mrežama, uključujući i takozvanu"manosferu" koja mladiće gura prema radikalizaciji, upozorili su stručnjaci na raspravi povodom istraživanja o niskom političkom znanju i povjerenju mladih u institucije.

Dragan Bagić s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, jedan od pokretača prvog vala ovog istraživanja prije gotovo 17 godina, rekao je da je s vremenom prešao od entuzijasta koji je vjerovao u snagu formalnog obrazovanja do pesimista.

"Danas više nisam toliko uvjeren da formalni obrazovni sustav može učiniti bitnu razliku, zbog svih drugih agensa socijalizacije koji su u međuvremenu postali puno značajniji i utjecajniji", rekao je Bagić na stručnoj raspravi organiziranoj povodom predstavljanja rezultata istraživanja "Politička kompetencija mladih na pragu odraslosti" Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu (IDIZ), provedenog na uzorku od 1.285 učenika završnih razreda srednjih škola.

Naveo je da škola gubi autoritet u sve polariziranijem društvu, u kojem teme koje bi trebale biti dio temeljnog konsenzusa, poput ljudskih prava ili demokratskih vrijednosti, postaju kontroverzne.

Posebno je istaknuo ulogu vršnjačkih skupina u kombinaciji s društvenim mrežama kao rastuću, teško uhvatljivu silu socijalizacije. "Mislim da je najveći izazov to što nastaju podskupine, džepovi, u kojima se odvija izrazito opasna socijalizacija, u kojoj se razvijaju stavovi izravno suprotni temeljnim načelima liberalne demokracije", rekao je Bagić.

"Manosfera" kao put prema radikalizaciji

Krešimir Krolo sa Sveučilišta u Zadru, komentirajući uočene rodne razlike u istraživanju, rekao je da postoji "gateway", odnosno svojevrsan uvod prema političkoj radikalizaciji mladića putem takozvane manosfere, online prostora "manfluencera" koji, prema njegovim riječima, pojačavaju statusnu frustraciju mladića suočenih s time da žene danas imaju veću autonomiju i ne moraju prihvaćati tradicionalna očekivanja.

Opisao je obrazac po kojem mladići, tražeći odgovore online, počinju s naizgled bezazlenim sadržajem o samodisciplini, poput vježbanja ili organiziranja dana, da bi to brzo eskaliralo u osjećaj da im je "oduzet prostor njihova dostojanstva", što zatim prerasta u okretanje protiv feminizma i ženskih prava.

"Kad pogledate istraživanja, to je onda povezano i s biranjem stranaka i političkih opcija koje zastupaju te radikalne perspektive", rekao je Krolo, navodeći kao primjer glasačke obrasce prema kojima mlade žene češće glasaju za ljevicu, a mladići za krajnje desne stranke poput njemačkog AfD-a.

Naveo je i da su influenceri poput Andrewa Tatea ili izjave Elona Muska dio šire priče o "imaginarnoj, klasičnoj muškosti" koja je, kako je rekao, "poprilično neprijateljska prema svemu

Phoca PDF

što je ostvareno u posljednjih sto i nešto godina". Dodao je da se slična polarizacija odvija i na suprotnoj strani spektra, budući da i mladi koji zastupaju tolerantnije stavove sve više ostaju unutar vlastitog "medijskog mjehura", bez stvarne komunikacije s drugom stranom.

Civilno društvo kao "zakrpa" sustav

Lucija Dumančić Jovanović iz Gonga rekla je da, unatoč tome što građanski i politički odgoj u Hrvatskoj nije zaseban obvezan predmet, civilno društvo već petnaestak godina pokušava te sadržaje uvesti u škole kroz gradove i županije koji su to prepoznali kao važno, poput riječkog modela koji se postupno proširio i na druge sredine.

Istaknula je da učenici koji su inače nezainteresirani za klasičnu nastavu, kad im se politika prikaže kroz praktično, neformalno iskustvo, često postanu jako angažirani, a da uvijek postoje i entuzijastični nastavnici koji uspijevaju te teme uvesti u svoje preopterećene programe.

Rekla je da su glavna prepreka ravnatelji škola, od kojih neki takve teme aktivno podržavaju, dok drugi ne dopuštaju ni nastavnicima dodatno usavršavanje niti uvođenje tih sadržaja u nastavu.

"Ne mogu ne spomenuti otvorenost, odnosno neotvorenost samog ministarstva. Kreatori naših obrazovnih politika nisu zainteresirani za mnogo toga, odnosno provode svoju političku agendu", rekla je Dumančić Jovanović, navodeći kao primjer ukidanje predmeta Politika i gospodarstvo u srednjim strukovnim školama.

Podijeljeni stavovi o simbolima prošlosti

Istraživanje pokazuje da učenici imaju izrazito podijeljene, a mjestimično i proturječne stavove prema nasljeđu Drugog svjetskog rata. Dok se 59,4 posto slaže da je današnja hrvatska država izrasla na temeljima antifašističke borbe partizana, samo 18,4 posto podržava da se uzvik "Za dom spremni" zakonom zabrani, dok se više od polovice, 50,4 posto, tomu izričito protivi.

Istodobno, učenici znatno spremnije podržavaju zabranu komunističkih nego ustaških simbola: 51,4 posto smatra da bi trebalo zabraniti isticanje komunističkih simbola poput crvene petokrake u javnosti, dok se za zabranu fašističkih i ustaških simbola, poput slova U, izjašnjava 36,1 posto učenika.

Djevojke su, prema nalazima, značajno sklonije podržati antifašistički narativ i zabranu ustaških simbola i pozdrava, dok su mladići skloniji tvrdnji da je Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija bila "tamnica hrvatskog naroda".

Razlike postoje i prema vrsti srednjoškolskog programa te obrazovanju roditelja. Gimnazijalci i djeca obrazovanijih roditelja dosljedno pokazuju veću sklonost antifašističkom narativu i podržavanju zabrana, dok učenici trogodišnjih strukovnih programa iskazuju suprotan obrazac.

Autoritarnost najizraženija kod trogodišnjih strukovnih škola

Prema političkoj orijentaciji, većina učenika, 57,4 posto, smješta se u centar, dok se 27,1 posto

Phoca PDF

izjašnjava desno orijentiranima, a 15,6 posto lijevo.

Istraživanje pokazuje da učenici u prosjeku pokazuju nešto desniju orijentaciju od učenica, a razlike postoje i prema vrsti srednjoškolskog programa, dok utjecaj obrazovanja roditelja na taj nalaz izostaje.

Kad je riječ o autoritarnosti, mjerenoj skalom slaganja s tvrdnjama poput toga da vladajućoj stranci treba dati apsolutnu slobodu vladanja ili da se moćnicima ne treba zamjerati, razlike prema vrsti srednjoškolskog programa značajne su i praktički linearne: najniže razine autoritarnosti iskazuju gimnazijalci, zatim učenici četverogodišnjih i petogodišnjih strukovnih programa, a najviše razine imaju učenici trogodišnjih strukovnih programa.

Isti obrazac vrijedi i za obrazovanje roditelja, gdje viša razina obrazovanja roditelja prati niža razina autoritarnosti djece. (Piše: Tonka Vuković, Hina)

Phoca PDF